

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Проект „Партньорство на равните възможности”

ДОКЛАД ОТ ПРОУЧВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИ И ДОБРИ ПРАКТИКИ

Юли, 2009 г.

Изготвил: Моника Христова

СЪДЪРЖАНИЕ

ДОКЛАД ОТ ПРОУЧВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИ	1
И ДОБРИ ПРАКТИКИ	1
Изготвил: Моника Христова	1
СЪДЪРЖАНИЕ	2
I. ВЪВЕДЕНИЕ.....	3
II. ЦЕЛ И МЕТОДОЛОГИЯ	4
I. ОПИСАНИЕ НА ПРОЕКТА И ПРЕГЛЕД НА ПО- СТИГНАТИТЕ РЕЗУЛТАТИ	5
С. ДОБРИ ПРАКТИКИ.....	22

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Укрепването на взаимодействието с гражданите е сериозна инвестиция в по-доброто правене на политики и е ключов елемент на доброто управление. То позволява на институциите да черпят нови идеи от други източници, да използват различна информация и ресурси при формирането на политики в различни области. От друга страна това допринася за изграждането на публично доверие в институции на централно и местно ниво, повишаване на качеството на демокрацията и укрепване на капацитета на гражданското общество.

Взаимодействието между гражданите и държавата покрива широк спектър от отношения на всяко ниво на вземане на решения и формиране на политики:

- Информация: едностранни отношения, при които правителството произвежда и предоставя информация на гражданите. Това може да става „пасивно” – при поискване от гражданите и „активно” – когато институциите предприемат мерки за разпространението на информация.
- Консултации: двустранни отношения, при които гражданите дават обратна връзка на институциите. Базиран са на предоставянето на информация от страна на институциите и формулирането на проблем/въпрос, по който се търси мнението на гражданите.
- Активно участие: отношения, основани на партньорство с правителството, при които гражданите вземат активно участие във формирането на политики. Наличие на признаване на ролята на гражданите при формирането на политики и предлагането на различни подходи, макар че окончателното решение отново е на правителството.

Проектът „Партньорство на равните възможности” на Фондация „Междуетническа инициатива за човешки права” е насочен към изграждането на капацитет в гражданските организации за активно гражданско участие в управлението и вземането на политически решения на местно, регионално и национално ниво.

II. ЦЕЛ И МЕТОДОЛОГИЯ

Целта на доклада е да събере и анализира добрите практики по проекта, които в своя систематизиран вид **да служат като база данни в работата на целевите организации и на други релевантни социални актьори и да ги подпомагат в провеждането на собствените им проекти.**

Прегледът на резултатите и процесите по проекта включва анализ на продуктите, резултатите и въздействието, но също и на процесите и механизмите на изпълнение на заданието. Той изследва няколко вида ефекти:

- Ефекти по отношение на целевите групи и бенефициентите;
- Ефекти относно участието на заинтересованите страни и нагласите на широката публика;
- Ефект по отношение на партньорството на равните възможности.

Прегледът включва:

- Анализ на съществуващата проектна документация – отчети, обучителни материали, данни и др.;
- Провеждане на интервюта с отворени въпросници с преките бенефициенти - представители на НПО в социалната и правозащитната сфера, организации на работодатели и на работници и служители;
- Фокус групи с представители на целевите групи на местно ниво;
- Интервюта с представители на екипа по проекта и на партньорските организации.

За изготвянето на доклада бяха проведени срещи с широка група от заинтересовани страни, за да се прецени доколко проектът е постигнал заложените цели:

- НПО;
- Работодателски организации;
- Организации на работници и служители;
- Външни експерти, работили по проекта;
- Представители на партньорските организации;

- Екипът по проекта.

В доклада са включени и данните от мониторинга, проведен от екипа на проекта по време на изпълнението му.

I. ОПИСАНИЕ НА ПРОЕКТА И ПРЕГЛЕД НА ПОСТИГНАТИТЕ РЕЗУЛТАТИ

Общи цели:

- Да съдейства за повишаване ролята на структурите на гражданското общество в подобряването на качеството на публичните политики в сферата на социалното включване и закрилата на малцинства и уязвими групи.
- Да бъде повишен капацитетът на 66 НПО и социални партньори в област София, в 5 общини в Пловдивска и 4 общини в Разградска област да участват ефективно във формулирането, провеждането и мониторинга на обществени политики в сферата на социалното включване, закрилата и интеграцията на малцинства и уязвими групи.

Специфични цели:

- Да се повишат: 1) теоретичните знания; 2) практическите умения; 3) организационния капацитет на 66 НПО и социални партньори в целевите локализации за компетентно и ефективно партньорство с институциите/администрацията на централно, областно и местно ниво при формулирането, прилагането и мониторинга на публичните политики в тази сфера.
- Да се повишат мотивацията, знанията и уменията на целевите СГО да партнират помежду си, както и капацитетът им да се застъпват обединено пред институции на всички нива при формулирането, провеждането и мониторинга на обществените политики в разглежданата сфера.
- Да се подобри обществената видимост и одобрение за целевите СГО и техните граждански действия, насочени към повишаване на ефективността и качеството на публичните политики в разглежданата сфера.

Целевите групи на проекта са от една страна НПО, които работят в социалната и правозащитната сфера, и от друга – организации на работници и служители и на работодатели. Конкретните организации са подбрани от трите целеви региона – София, Пловдив и Разград от съответните партньори. Критериите за подбор са съгласувани в началото – стремеж за осигуряване на етнически баланс по отношение на регионите, привличането на организации, които имат поне малко опит и практика и да са чувствителни на тема застъпничество, както и да не са прекалено развити. Всички тези организации работят по сходни проблеми – различни уязвимости на техните целеви групи. Проектът е бил възможност да се разберат и осмислят проблемите на другите групи и да се разглежда уязвимостта като цяло, а да не се фрагментира. Подборът на конкретните участници е много добре направен, тъй като всички интервюирани представители изявиха желание да продължат контактите помежду си, споделиха конкретни идеи за партньорство и сътрудничество помежду си и в бъдеще. Това в голяма степен е предпоставка за постигането на устойчивост на проекта и резултатите, които са постигнати до този момент.

Най-активно в дейностите по проекта са се включили представителите на НПО, следвани от представителите на синдикатите. Най-трудно са били привлечени представителите на работодателите, чието участие е било по-скоро символично. Участвали са най-вече хора, които са имали някакъв опит в НПО. Като конкретен пример бяха дадени директорите на училища, които вместо да се включат лично, са изпращали учители, които всъщност са «от другата страна на барикадата».

А. ДЕЙНОСТИ:

1. Проучване на консултативни практики

На институции на национално, местно и европейско ниво

При изпълнението на тази дейност всеки от партньорите е проучил съществуващите консултативни практики в съответния регион, а фондация «МИЧП» и Български хелзински комитет са отговаряли за националните и европейските институции. В резултат на това проучване е установено, че в малките населени места има много добри връзки между общините и хората от различни общности и съсловия, съществуват механизми за проучване на мнението и получаване на обратна връзка. В голяма част от

населените места има създадени консултативни структури, но те съществуват повече на хартия и не работят достатъчно ефективно. Подобни консултативни структури, които включват представители на НПО и съсловни браншови организации, обикновено се изграждат към Дирекциите «Социално подпомагане», Бюрото по труда, Областните съвети. В Разград беше даден пример с Бюрото по труда и консултативния съвет към него, който се свиква редовно и работи, но само до ниво «обратна връзка», не и на ниво «вземане на решение». Всички интервюирани бяха на мнение, че вината не е само в институциите, а и самите хора и СГО също нямат нагласа да участват в подобен консултативен процес.

В резултат на проекта е повишена чувствителността на местните администрации към консултативните практики и е планирано през есента да се проведе среща между представители на община Пловдив и община Разград за обмяна на опит относно работата с НПО и уязвими групи. След проведеното проучване в Пловдив по инициатива на общината се опитват да възстановят или да създадат нови консултативни структури – например Съветът по етнически въпроси, създаден още през 2000 г., но без да функционира, в момента е възстановен и заседава при нужда.

2. Отпечатване на наръчник «СГО – ефективен партньор на институциите в провеждането а публичните политики»

Като продукт от проучването на консултативните практики и съгласно заплануваните дейности е отпечатан наръчник «СГО – ефективен партньор на институциите при правенето на политика». Този наръчник обобщава събраната информация и може да бъде използван като отправна точка за съществуващия опит както от представители на държавни, регионални и местни институции, така и от НПО.

Наръчникът дава конкретни примери по какъв начин граждани и граждански групи могат да участват при разработването на различни планове и стратегии, изготвянето на законопроекти и във формулирането на политики, както и в изпълнението на програми, наблюдението и оценката им. В изданието е представена и подробна информация и добри практики, свързани с консултативния процес, от 10 европейски страни, САЩ и Канада, проследява законовата уредба и конкретни примери между структурите на ЕС и европейските граждани. Авторите са предложили и препоръки за промени в

националните политики и практики по въпросите на ефективното гражданското участие в правенето на политика въз основа на направеното проучване.

Наръчникът е отпечатан в 555 броя и е разпространен сред партньорските организации, организациите, участвали в обученията, по време на публичните форуми в рамките на проекта и по други канали.

3. Публичен форум на тема «СГО – ефективен партньор на институциите в провеждането на публичните политики»

Форумът «Гражданско участие в публичните политики» е проведен през октомври 2008 г. във Военния клуб, гр. София. В него са участвали представители на централни и местни институции, представители на организациите, участвали в обученията по проекта, както и НПО, неучастващи в проекта, но работещи с уязвими групи – общо 70 човека. По време на форума е представен и раздаден наръчника «Гражданско участие в публичните политики».

Спрямо план-графика на проекта тази дейност е изместена от м.август през м.октомври 2008 г. поради неуспешна първа тръжна процедура. Организаторите дори отчитат отлагането като полезно, тъй като е избегнат ваканционния летен период и е осигурено по-широко представителство на участниците.

4. Подготовка на пакет обучителни материали, състоящ се от 3 наръчника

Подготвянето на трите наръчника за провеждането на обучението е един от ключовите моменти на проекта. Като добра практика може да бъде отчетено внимателното планиране на подготовката на наръчниците – Управителният комитет е направил подбор на експертите, на които е възложено написването на наръчниците, и е изготвил подробни задания за работата, очаквана от тях. Наръчниците „Обучение на обучители“, „Организационно укрепване и развитие“ и “Застъпничество за права на малцинства и уязвими групи” са били издадени в тираж от 535 броя всеки, като два от тях надхвърлят предварително планирания обем от 100 страници. Те са подготвени много професионално, с практична насоченост са и предизвикват голям интерес сред

обучаващите се. Онези от тях, които по-късно са избрани като лектори за двудневните обучения, са ги използвали като основни помагала при подготовката на материалите за обучението и споделиха, че информацията е поднесена много достъпно и е добре структурирана. На всичките срещи беше подчертано, че тиражът не е бил достатъчен и има голямо търсене на наръчниците, включително и от страна на институциите като например Бюрото по труда в Пловдив.

Препоръка: Необходимо е наръчниците да бъдат качени в Интернет страницата на фондация «МИЧП» и на портала «Гражданите консултират», който се създава в резултат на проекта. Това би осигурило ценен ресурс не само за участниците в проекта, а би могло да бъде използвано и от още по-широк кръг потребители, които биха искали да организират застъпнически кампании или да се консултират по отношение на организационното укрепване и развитие.

5. Провеждане на обучение на обучители от целевите СГО

При проведените срещи и интервюта всички участници обърнаха най-голямо внимание на петдневните обучения в трите области: “Обучение на обучители”, “Организационно укрепване и развитие” и „Застъпничества за права на малцинства и уязвими групи“. Единодушно беше мнението, че тези обучения са допринесли за постигането на целта на проекта по отношение на повишаване на знанията, уменията и организационния капацитет на целевите НПО и социални партньори за ефективно партньорство с институциите/администрацията на централно, областно и местно ниво при формулирането, прилагането и мониторинга на публичните политики. В същото време те са допринесли и за повишаване на мотивацията, знанията и уменията им да партнират помежду си, както и капацитетът им да се застъпват обединено пред институции на всички нива.

Заложените количествени индикатори по отношение на броя на участниците в обученията са постигнати на 100% в София и Пловдив и 90% в Разград. Участниците в трите обучения са се препокривали приблизително на около 60%, което означава, че е постигнато надграждане на знанията придобити по време на различните обучения.

В количествено изражение целевите организации, включени в 5-дневни обучения, покриват напълно заложените индикатори и изглеждат така:

- За регион София - 32-ма участника във всяка от трите групи, представляващи 17 НПО, 2 организации на работодатели и 6 синдикални организации, **общ брой 25 организации.**
- За регион Пловдив – 32-ма участника във всяка от трите групи, представляващи 17 НПО, 4 синдиката и 1 работодателска организация, **общ брой 22 организации.**
- Обучаемите в регион Разград бяха 29 за първото обучение, 31 за второто и 28 за третото - представители на 11 организации на малцинствени групи, 2 организации на хора с увреждания, 2 синдикални организации и 1 на работодатели. **общ брой 16 организации.**
- **Общо включени в 5-дневните обучения – 63 организации.**

Като особено положителен фактор, интервюираните посочиха смесения етнически състав на групите, тъй като това им е позволило да опознаят други етноси, да се запознаят с различни традиции и да преодолеят много предразсъдъци.

Освен «добавената стойност» в съдържателния аспект на всяко едно от трите тематични обучения, участниците отчитат приноса на проекта и в осигурения разнообразен профил на целевите групи. Особено важен в конкретния случай бе аспектът, че обученията включват всички основни видове структури на гражданското общество - НПО, синдикални и работодателски организации, които в социалната практика най-често не застават заедно при отстояването на граждански казуи. Със своята готовност за устойчива заедност при поставянето пред институциите на значими въпроси в сферата на социалното включване (заявена при обученията, и на заключителната конференция чрез Меморандум) настоящият проект отработи значимо ноу-хау в тази насока.

Участието на представители на различни организации и институции също се отчита като много ползотворно, защото хората са имали възможност да създадат контакти и да чуят различни гледни точки по конкретно дискутирани казуи. Всички интервюирани оцениха високо подбраните обучители, които са успели да съчетаят много добре теоретичния материал с изобилие от практически примери и упражнения. Като добра

практика се оценява факта, че са имали на разположение наръчници и hand-outs, които са ползвали и след обученията, а през деня са имали повече възможност за дискусии по конкретни казуси.

Ето и някои от мненията, които бяха споделени по отношение на обученията:

“Обученията ми отвориха очите – как се работи в екип, как се комуникира, как се работи с медии и с институции. Научих какви са функциите на УС, на контролните органи.”

„Хубавото беше, че между нас имаше учители, възрастни и млади, от различен етнически произход, с различни знания, и си помагахме един на друг.”

„Създадох много контакти. Иначе се познаваме само в отрасъла, а там срещнах хора от много различни организации и институции”.

„Благодарение на обученията, в които участвах, се запознах с различни хора от региона. Сега те могат да се обръщат директно към мене като представител на общината при организирането на застъпнически кампании.”

„Обученията, които минах, ми позволиха да бъда включен в Комитета по наблюдение по ОП”Транспорт” като представител на синдикатите”.

„Впечатли ме живата връзка с обучителите и желанието на всички да учат и да участват активно”.

„Тези обучения бяха много диалогични, още в началото обучителите проучваха потребностите и после се базираха върху тях, което направи обучението много полезно”.

„Много доволна съм от обученията, независимо че имах доста познати неща, научих и много нови. Успях да си систематизирам знанията и да намеря най-верния подход да ги прилагам в работата си”.

„Това не беше просто обучение, това беше нов път, отворен за мене. Видях, че има много различни хора от мене, които по различен начин си изкарват прехраната и които работят толкова всеотдайно. Обмених опит с представители на други синдикати. Обмених опит с хора от моята професия. Получих нови идеи за работата, за синдиката, за себе си лично”.

Интервюираните посочиха и някои неща, които биха могли да бъдат подобрени при организирането на обучението, като:

- продължителността на обучението (5 дни), което понякога е затруднявало участниците поради наличието на други ангажименти и поради факта, че им е било трудно да се освободят от работа;
- големи групи участници (32 души), което често е затруднявало работата на обучителите и задържането на вниманието;
- малки зали, което е затруднявало работата в малки групи;
- натоварена програма с голям обем от материал.

6. Девет двудневни практически семинара **С обучение, предоставено от новообучените треньори**

В резултат на първоначалната серия от 5 дневни обучения и след преценка на обучителите са подбрани най-активните и подходящи участници от всяка група, които на свой ред да поемат ролята на обучаващи. За всеки от регионите са избрани по 6 нови треньори, които са били разпределени по двама на тема и са били подпомагани от професионалните обучители - супервайзъри от предишните семинари. Участниците в обученията са били частично същите, но е имало и нови привлечени организации или нови представители на същите организации, участвали в 5 дневните семинари. Общият брой на нововключените организации е 20.

Проектът е предвиждал групите за тези обучения да бъдат формирани съобразно трите целеви групи – НПО, синдикати и сдружения на работодатели. В анкетите за обратна връзка самите целеви групи обаче са настоявали да бъдат отново смесени обученията и да се изберат теми, които вълнуват всичките участници. Така се е стигнало до подбора на темите за трите семинара: „Интерактивни методи при обучението на възрастни“, „Провеждане на застъпнически кампании за правата на малцинства и уязвими групи“ и „Обучение по писане на проекти по структурните фондове“. От една страна тези теми са били важни за спецификата на работата на участниците, а от друга – са се очертали като по-трудни по време на 5-дневните семинари и е почувствана нуждата от по-сериозно задълбочаване и обсъждане на всяка една от тях. Като най-интересна и полезна тема всички интервюирани отбелязаха разработването на проекти за СФ на ЕС.

„Имаме много идеи и желание да кандидатстваме, но не се чувстваме уверени, че можем да управляваме средствата по проект. Това обучение ни даде стимул и вяра, че ще можем да се справим.“

Младите обучаващи са били насърчавани сами да подготвят програмата и материалите за двудневните обучения, като методическа помощ им е била оказвана от супервайзорите. Макар повечето от тях да споделиха, че в началото са били притеснени как ще се справят, те отбелязаха също, че този опит е бил много ценен и обогатяващ за тях и са имали възможност да споделят на свой ред онова, което са научили. По-лесно е било за онези, които са свикнали да говорят пред аудитория – като учители и синдикални дейци. Според някои от участниците би било по-полезно тези обучения да са тридневни, а не двудневни, за да има повече време за супервизия и да бъдат по-успешни новите тренингове.

Като една от добрите практики по настоящия проект може да се отбележи факта, че при изпълнението му фондация „МИЧП” и нейните партньори са се стремили да отговарят на нуждите на целевите си групи и да реагират гъвкаво спрямо тях. По този начин ефектът от проектните дейности е много по-голям поради по-високата мотивираност на участниците.

“ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ” ОТ ДЕЙНОСТТА СПРЯМО ИНДИКАТОРИТЕ

- ***Надхвърлени количествени индикатори:***

В резултат на 2-дневните обучения бе разработена и апробирана адаптирана обучителна програма на база на приложената по време на 5-дневните; бяха тествани в практиката обучителни компетентности на обучените представители на целевите граждански организации; към участващите в първия кръг 63 СГО бяха привлечени нови 20 (7 от София, 6 от Разград и 7 от Пловдив, с което е надхвърлен заложеният качествен индикатор от 18 нови СГО, привлечени към вторите обучения..

- ***Сформирани по региони неформални граждански групи измежду обучаемите***

В резултат на обученията, на базата на изградените отношения на близост и доверие и на повишена мотивация за единни граждански действия между представителите на НПО, синдикати и работодатели, и в трите региона на реализация на проекта се очертаха неформални граждански групи от между 10 и 15 човека, включващи участници в обученията, обучители и супервайзъри, както и самите партньорски

организации. Така например в регион София те поставят акцента върху дейности по застъпничество за промяна на публичните политики в сферата на образованието, на социалната дейност през призмата на равните възможности, както и на работата с медиите по въпросите на малцинства и уязвими групи. Бенефициентът фондация “Междуетническа инициатива за човешки права се очертава като бъдещ неформален център на подобни надпроектни застъпнически инициативи.

В Пловдив неформалната група се събира два пъти в месеца, набелязани са областите на експертиза на всеки от участниците и те се стремят да направят изследване на потребностите от обучение в региона на Пловдив и съществуващите системи за обучение. Планира се разработването на маркетингова стратегия и постепенното превръщане на Център «Образование за демокрация» в обучителен център. Трима от новообучените треньори вече са участвали в това си качество в други обучения.

„Ние продължаваме, не спираме дотук. Хубаво е, че всеки от нас има различни компетенции и се допълваме. Няма го затвореното отношение, всеки да работи за себе си. Всеки иска да се развива и другите са му в помощ.“

Екипът на проекта стартира тази дейност с разработването на въпросник, чрез който гражданските организации могат да заявят главните проблеми и теми, за които имат нужда от консултиране. В резултат на това проучване на нуждите са идентифицирани няколко основни групи от проблеми - писането и изпълняването на проекти, недостатъчно познаване на възможностите за кандидатстване и финансиращите програми, планирането в НПО, както и някои аспекти на застъпничеството и организирането на кампании. Така се налагат трите области за организационно консултиране - „Разработване на основни документи за организационно развитие“, „Управление на НПО“ и „Набиране на средства и подготовка на проекти“. След подбора на консултантите и на конкретните СГО, които са заявили интерес и са одобрени, консултантите са посетили на място всяка от организациите за доизясняване на потребностите и формулиране на очакваните от тях продукти. За да бъде по-ефективно консултирането и да могат да бъдат разработени всички необходими за СГО документи, периодът е удължен от 30 май до началото юли 2009 г.

Всички интервюирани представители на СГО посочиха, че тази дейност е била изключително полезна за тях, защото е била съобразена с конкретните нужди на тяхната организация и консултантите са работили индивидуално с тях. Разработени са

конкретни продукти като: длъжностни характеристики, стратегически планове, правилници за работа, планове за действия, проекти, планове за застъпнически кампании. Стремелът е бил стратегическите документи да бъдат съобразени с динамичността на съвременното и да съответстват не само на българския контекст, а и на европейския – как да се използват европейските мрежи и европейското пространство. Някои от разработените проекти дори вече са получили финансиране. Като цяло, продуктите от организационното консултиране са били по-разнообразни и повече от очакваното.

Консултантите споделиха, че не всички организации са подхождали достатъчно сериозно към процеса на организационно консултиране и не винаги са предоставяли исканата от тях информация или пък много са се забавяли с обратната връзка. В някои от случаите представителите на НПО не са могли да идентифицират истинските нужди на своите целеви групи и не са знаели за какво да търсят средства.

Заложеният брой от 30 консултирани СГО и сравнително краткия период за процеса на организационно консултиране е истинско предизвикателство, с което не всички консултирани организации са се справили еднакво добре. Това в най-голяма степен зависи от самата целева група, която в част от случаите не е била достатъчно активна. Онези от организациите, обаче, които истински са проявили интерес към организационното консултиране и са работили съвместно с консултантите, имат готови продукти, доволни са от продуктите и ги оценяват високо.

Профилът на целевите по дейността СГО в трите региона е следният:

- **За София** - 4 НПО в правозащитната сфера, 1 в образователната сфера, 2 по проблемите на малцинствата, 1 за деца с увреждания, 1 училищно настоятелство и 1 синдикална организация;
- **За Пловдив** – 6 НПО, работещи пряко в подкрепа на етническите малцинства; 1 НПО, работеща с хора с увреждания; 2 правозащитни НПО; 3 младежки НПО с фокус млади хора от уязвими групи; 1 Съюз на синдикати;
- **за Разград** – 7 НПО (6, работещи по проблемите на малцинствата и 1 НПО на хора с увреждания и 1 синдикална организация).

Обобщени количествените и качествените резултати по тази дейност показват следното:

- В консултациите бяха включени 10 организации от регион София, 13 от регион Пловдив и 8 от регион Разград - **или общо включени 31 организации**, което покрива на 100% заложения индикатор (заложени по проект 30). Показателят е изпълнен и по друг начин - почти всички обхванати СГО са получили консултации по повече от 1 тематичен модул.
- В резултат на съвместната работа между консултантите и екипите на организациите са разработени следните продукти:
 - Стратегически планове за развитие на – 10 СГО;
 - Адаптирани устава на организации – 2 СГО
 - Правилници за работа на УС – 3 СГО;
 - Вътрешни правила и процедури – 2 СГО;
 - Должностни характеристики, съобразно организационните структури – 4 СГО;
 - План за местно развитие – 1 СГО;
 - Платове и програми за институционално развитие на – 3 СГО;
 - Програма за Привличане на обществеността и работа със средствата за масова информация – 1 СГО;
 - Проектни предложения (разписани изцяло или частично) за финансиране на конкретни местни инициативи - 22;
 - Платове за набиране на средства на – 2 СГО;
 - Документи за вписване в Централния регистър на НСО в обществена полза – 1 СГО;
 - Разработен и изписан логически модел за решаване на местен проблем на – 1 СГО.

ОБЩИ ИЗВОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА

- Постигнати и надхвърлени са количествените индикатори за консултирани организации – 31 вместо 30.
- Осигурени консултации по повече от един тематичен модул на 80% от обхванатите организации.

- Като цяло консултативния процес може да се оцени като изключително полезен за целевите СГО. Активното участие на членовете на организациите в разработването на конкретни продукти им дават преднина в тяхното развитие в сравнение с останалите НПО в целевите региони – най-вече за Разград и Пловдив. Разработените стратегически планове, програми за организационно развитие и правилници за институционално развитие създават осъзната възможност за прилагане на структуриран подход в целевите СГО. Според експертите е препоръчително да продължи съвместната работа при задълбочаване на планиращия процес в управлението с фокус върху мониторинга на предвидените дейности и изграждането на ефективни системи за обратна връзка.
- Голямата част от организациите в регионите Пловдив и особено в Разград имат нужда от подкрепа при изготвянето на своите стратегически документи, защото обикновено имат само Устав и липсата на оперативен и стратегически план се отразява върху ефективността на тяхната работа и устойчивото им позициониране. Като правило в СГО няма длъжностни характеристики, което също бе наваксано като пропуск в резултат на консултациите. От информацията, получена от участниците в консултациите и от конкретните впечатления на експертите, се очертава категоричната необходимост от последователни действия по посока на организационното укрепване и развитие. Заявено бе желание за последващи периодични обучения, консултации и обмяна на опит. Повишеният капацитет на участвалите в консултациите индивиди е дългосрочна инвестиция в самата организация, което се отразява много позитивно върху нейното бъдещо развитие. С оглед рисковите фактори (намален брой донорски програми, икономическа криза и пренасочване на кадри от НПО към по-печеливши сектори) от голямо значение е осъществяването на подобни подкрепящи организациите обучения, защото това ще ги направи по-устойчиви и ефективни.
- Силната мотивация на участващите в консултацията се обяснява с високата експертиза на консултантите и индивидуалния подход на работа, но също така и е резултат от подбора на целевите СГО по проекта. Като особено отчетлив дефицит се очерта управлението на проекти и писането на бюджети по проекти и стратегическото планиране.

- Участниците споделиха, че се чувстват по-уверени с придобитите знания и възможностите да укрепне организационно тяхната организация, че администрацията е отчела техните умения и е започнала да променя отношението към тях позитивно, разпознавайки ги като надеждни партньори. Като резултат от дейността в регион Разград е направена оценка на организационното развитие на 2 СГО, изработени са проектопредложения или е започната работа по такива на 6 организации. За едно от проектопредложенията вече е получено финансиране.

8. Заключителна конференция

В края на м. юни 2009 г. в София е проведена и заключителната конференция по проекта на тема: «Гражданско участие в публичните политики. Състояние и перспективи в партньорството между институциите и структурите на гражданското общество». На конференцията са представени резултатите от проекта, както са и набелязани стъпки за бъдещи инициативи. По време на конференцията са сформирани няколко работни групи: „Необходимост и подходи към регулирането на консултативните процеси между институции и граждани при провеждането на публичните политики“, „Състояние на капацитета на структурите на гражданското общество да ефективни взаимодействия с институциите на всички нива в процесите на вземане на решения по публичните политики“ и „Мултиплициране на ефекта на продуктите от проекта с цел повишаване на организационния капацитет на СГО и повишаване на административния капацитет на институциите на централно и местно ниво“. На конференцията е обсъдена и идеята за изграждане на национална мрежа за застъпничество и участие във вземането на решения по публичните политики в сферата на социалното включване, закрилата и интеграцията на малцинства и уязвими групи. Представен е и новия електронен портал, озаглавен "Гражданите консултират".

Участниците в конференция “Гражданското участие в публичните политики” са приели и Меморандум, който предстои да бъде връчен в МДААР. За съжаление всички досегашни опити на Фондация «МИЧП» да проведе среща с представител на министерството на висш ръководен пост са се увенчали с неуспех. Според представителите на фондацията и партньорите все още съществува липса на равнопоставено партньорство между институциите и гражданските организации, което се дължи на две причини: от една страна, СГО не познават достатъчно структурите на

администрацията и не проявяват достатъчно инициативност за изграждането на работни взаимоотношения, а от друга, самата администрация няма представа за активните СГО в различните области и не осигурява надежден механизъм за провеждането на консултативен процес с тях.

Участието на граждани и граждански организации във формирането на политики у нас все още е твърде недостатъчно и са необходими дългосрочни и непрекъснати усилия, за да бъде променено статуквото. Този проект има предпоставка да се превърне в една стъпка напред към постигането на ефективен консултативен процес между гражданите и институциите.

Участниците в заключителната конференция ясно заявиха желанието си да продължат своите съвместни действия, започнали по време на проекта и да обединят ресурсите и експертизата си, давайки по-нататъшен живот на формиралата се по проекта експертна и застъпническа гражданска структура “Гражданите консултират”. Те решиха в периода септември 2009 г. - септември 2010 г. да стартират граждански действия, свързани със законовата регулация на консултативния процес на национално и местно ниво. Очертани бяха и 3 основни насоки за действията им до 2011 година. Установен бяха сферите им на експертиза и предпочитанията им за участие по конкретни въпроси. Като основен инструмент на взаимодействията помежду им бе утвърден порталът “Гражданите консултират”

Конференцията устави у всички участници чувството за много добре организирана работа по проекта – не само защото бяха отчетени много високи резултати на постижения спрямо заложените, но и защото бяха осигурени гаранции, че тези постижения няма да се разпаднат след приключването на проекта. Надеждните механизми за продължаваща съвместна работа на участващите СГО и за прилагане на практика на наученото по време на обученията и организационното консултиране, са едно изключително сериозно постижение на тази проектна инициатива.

На базата на казаното може с основание да се обобщи, че всички количествени индикатори за дейността са 100% покрити: по отношение на броя на участниците, така и по отношение на планираните механизми за устойчивост – под формата на

апробираната и утвърдена застъпническа и експертна гражданска структура, на осигурения механизъм за работа на групата (портал “Гражданите консултират”), на първоначално заложените основни посоки на действие след приключването на проекта.

9. Дейности за осигуряване на информация и публичност

Екипът на проекта има доста опит в работата със средствата за масова информация и през цялото време на изпълнение на проекта е проявявал целенасочени усилия за осигуряването на публичност и информираност относно дейностите и резултатите. Не е изненада, че много по-лесно е постигнат достъп до местните и регионалните медии, които винаги са по-отворени към инициативите на СГО и отразяват техните прояви – и в този случай има повече публикации и интервюта за медиите в регионите Пловдив и Разград. Най-отворено за комуникация и популяризиране на резултатите е било националното радио, за което са дадени няколко интервюта от участници в проекта. Заключителната конференция също е привлякла вниманието на средствата за масова информация, като има доста съобщения за проявата в Интернет пространството – агенция «Фокус», агенция «Кросс», Фрогноз и др.

Препоръка: Работата с медиите не трябва да се ограничава само в рамките на проекта. Всички участници би трябвало редовно да фокусират общественото внимание върху проблема с гражданското участие при формирането на публичните политики, за да могат да бъдат трайно променени нагласите в обществото и в администрацията.

Друг важен елемент от тази дейност е свързан с осигуряването на подкрепа за промяна на визуалния и графичен дизайн и на програмната функционалност на интернет сайтове на местни организации, които да бъдат включени в електронна мрежа за гражданско консултиране на публични политики, както и дизайна и програмирането на един интернет портал. Работено е общо по 30 Интернет страници на СГО, които са участвали в проекта. В допълнение към това са обучени подбрани представители на организациите, за които са направени нови сайтове, подобрение на дизайна или добавяне на техническите средства и функции, за ефективна работа в електронната мрежа и за осигуряването на самостоятелна поддръжка на сайтовете. Тази дейност е също високо оценена от участниците, които смятат, че по този начин тяхната дейност ще има по-голяма публичност.

Към момента на изготвянето на този доклад, порталът „Гражданите консултират“ все още не е напълно функционален. Предвижда се на него гражданите да могат да коментират проекти за закони и подзаконови актове, както и оперативни документи на централни институции. Според интервюираните участници идеята за него е много добра, но са необходими много усилия, включително и застъпнически, за да стане реалност и да бъде истински полезен.

„Смятам, че ще бъде полезен, стига организациите и институциите да се отнесат сериозно към него, защото комуникацията е двустранна.“

Фондация „МИЧП“ и партньорите ѝ - Център „Образование за демокрация“ - Пловдив, Сдружение „Асоциация Интегро“ - Разград, Български хелзинкски комитет – София, са успели да създадат ефективен механизъм за управлението на проект „Партньорство на равните възможности“. Водещата организация е имала предишен опит в работата с всяка от организациите и това е било водещо при подбора им заедно с конкретния профил на всяка от тях. Център „Образование за демокрация“ - Пловдив е ценен с дългогодишния си опит в организирането на обучения за възрастни, Български хелзинкски комитет е една от най-активните правозащитни организации, занимаващи се със застъпничество, а Сдружение „Асоциация Интегро“ - Разград работи по различни програми за развиване на капацитета на местните СГО и по-специално на ромските групи. Съчетаването на различните сфери на опит на всяка една от организациите допринася за многообразието на проекта и за неговото успешно реализиране.

Като добра практика трябва да се отбележи факта, че партньорите са били подробно запознати с проекта още в етапа на разработването, някои от тях - Център „Образование за демокрация“ – са допринесли и за формулирането на част от дейностите. Със стартирането на проекта е подписано Вътрешно партньорско споразумение за подробно разпределение на отговорностите относно изпълнението на дейностите и бюджетните разходи. Създаден е Управителен комитет, включващ представители на 4-те организации, който по време на проекта наблюдава изпълнението на дейностите и взема решения по отношение на възникнали проблеми. Управителният комитет има и съществена роля при формулирането на критерии за подбора на обучители, консултанти и експерти, както и за избор на участници от целевите групи в проекта. В резултат на доброто планиране екипът на проекта успява

да подбере много добри професионалисти, чиято работа беше високо оценена от всички целеви групи. Участниците в обученията също са много удачно подбрани съобразно тяхната мотивираност и желание за по-нататъшно развитие.

Като особено ценно елемент от партньорство беше подчертан факта, че „всички срещи и обсъждания бяха много открити и конструктивни, беше налице съвместно разпределяне и споделяне на отговорностите”.

още от самото начало и непрекъснато променящите се изисквания от страна на Управляващия орган на ОПАК, както и поради забавянето на междинните плащания след одобрението на отчета. На моменти това е водело до възникване на обтегнатост в отношенията, тъй като се е налагало преработването на документи и реагирането в изключително кратки срокове. Предвид обаче добрата организация за управление на проекта и изграденото доверие помежду партньорите, това е преодолявано и изискванията са спазвани.

С. ДОБРИ ПРАКТИКИ

- Партньорите са били подробно запознати с проекта още в етапа на разработването. Със стартирането на проекта е подписано Вътрешно партньорско споразумение за подробно разпределение на отговорностите относно изпълнението на дейностите и бюджетните разходи. Създаден е Управителен комитет, включващ представители на 4-те организации.
- Формирани са смесени етнически групи за обученията, като това е позволило на участниците да опознаят други етноси, да се запознаят с различни традиции и да преодолеят много предразсъдъци. От друга страна участието на представители на различни организации и институции също е било много ползотворно, защото хората са имали възможност да създадат контакти и да чуят различни гледни точки по конкретно дискутирани казуси.
- При изпълнението на проекта фондация „МИЧП” и нейните партньори са се стремили да отговарят на нуждите на целевите си групи и да реагират гъвкаво спрямо тях. По този начин ефектът от проектните дейности е много по-голям поради по-високата мотивираност на участниците.

- Направен е много внимателен подбор на участниците в обученията и на експертите, подготвили наръчниците и провели обученията. Това е довело до изключително ползотворен обучителен процес, който е оценен много високо от всички участници.
- Инвестирането в поетапно надграждане на уменията и знанията на целевите групи осигурява сформиранието на екип от млади тренъори, които имат възможност да практикуват наученото още по време на двудневните обучения по проекта, но и да споделят уменията си с колеги от организациите, в които работят.
- Осигурено е надграждане на уменията и знанията на целевите групи постепенно и осигуряване на възможност за практическо прилагане на придобитите знания под формата на стажант обучители, по време на организационното консултиране и разработването и актуализирането на Интернет страниците на целевите организации.
- Формираните смесени етнически групи за обученията позволиха по естествен начин участниците да опознаят други малцинства, работейки заедно с тях в екип. По този начин мнозина са преодолели съществуващи предразсъдъци, основно отнасящи се до ромите и българите мюсюлмани.
- Разнообразието на представители на различни СГО – граждански, работодателски и синдикални - от всички участници в проекта се отчита като голям принос, защото хората с различни професионални интереси са имали възможност да създадат контакти и да чуят различни гледни точки по конкретно дискутирани казуси.
- Инвестирането в поетапно надграждане на уменията и знанията на целевите групи осигурява сформиранието на екип от млади тренъори, които имат възможност да практикуват наученото още по време на двудневните обучения по проекта, но и да споделят уменията си с колеги от организациите, в които работят.
- Създаването на надпроектен доброволчески механизъм под формата на неформална застъпническа инициативна група, която да продължи работата по разширяване на гражданското участие при формирането на политики, отнасящи се до социалното включване на малцинства и уязвими групи е гаранция за устойчивост на проекта.
- Създаването на визия за бъдеща работа и изграждането на надпроектен доброволчески механизъм под формата на неформална коалиция (предвижда се това да стане през октомври 2009 г.), която да продължи работата по разширяване на гражданското участие при формирането на политики. Предвижда се дейност в няколко насоки: кампания за регулация и промяна на законодателството в областта

на консултативните практики, публичното участие на уязвимите групи в общественния живот и образованието.

Постигнатите резултати от проекта най-добре могат да бъдат обобщени от участниците в него:

„Промених себе си, поведението и мисленето. Получих много силен стимул да предам опита си на по-младите”.

„Проектът беше едно основополагане за бъдещото развитие на нашата организация. Това ще ни позволи да разширим дейността си и да привлечем нови хора”.

„Създадох много нови приятелства, установих контакти с различни институции и организации, които ще ми бъдат много полезни в работата”.

„Имам чувството, че досега съм била кон с капаци, а сега сякаш капаците се отвориха. Пълна съм с нови идеи и за работата и за себе си”.

«В периода 1994-1998 г. се финансираха много проекти, макар и малки. Тогава неправителствените организации се развива доста. След 2005 г. има качествена промяна – по-малко финансирани проекти, но с по-големи бюджети и по-сложни за управление. Изисква се сериозен административен капацитет. Този проект доведе до укрепване на част от гражданските организации и трябва да се продължи в тази насока, за да могат ефективно да участват в усвояването на средствата по Структурните фондове».

СПИСЪК НА ЛИЦАТА, КОИТО СА ИНТЕРВЮИРАНИ

1. Калина Бозева – Фондация «Междуетническа инициатива за човешки права», ръководител на проекта
2. Мария Стоименова – Фондация «Междуетническа инициатива за човешки права»
3. Камен Макавеев – Сдружение «Интегро», гр. Разград
4. Мариян Максимов – Сдружение «Интегро», гр. Разград
5. Къдрин Хасанов – Сдружение «Интегро», Съвет по етнически и демографски въпроси, Разград
6. Кюркийн Зияева – ЖНРО «Кармен», гр. Разград
7. Цветанка Димитрова – ЖНРО «Кармен», гр. Разград
8. Сашка Костова – ЖНРО «Кармен», гр. Разград
9. Юлка Георгиева - ЖНРО «Кармен», гр. Разград
10. Станка Байчева - ЖНРО «Кармен», Българска асоциация на професионалистите по здравни грижи, Разград
11. Красимира Тодорова – Сдружение на младите инвалиди, гр. Разград
12. Неделчо Георгиев – Сдружение на младите инвалиди, гр. Разград
13. Иван Василев - - Сдружение на младите инвалиди, гр. Разград
14. Светлана Спасова – Съюз на инвалидите, гр. Разград
15. Фильо Христов – читалище «Рома», с. Вазово, област Разград
16. Нирхан Лютфи – читалище «Рома», с. Вазово, област Разград
17. Мехтин Шефкет - читалище «Рома», с. Вазово, област Разград
18. Красимир Лойков – Сдружение «Младежки център «Образование за демокрация»»
19. Виктория Балдикова – КНСБ, Пловдив
20. Октай Шериф – Сдружение «Разбирателство», експерт в община Пловдив
21. Неждет Яшар – фондация «Хаир», гр. Пловдив
22. Марияна Георгиева – Съюз на инвалидите, гр. Пловдив
23. Вълко Сталев – Център по правата на човека «Васил Левски», гр. Карлово и Съюз на транспортните синдикати в България, Карлово
24. Емилия Крушкова – консултант, организационно консултиране, Пловдив
25. Камен Стратиев - консултант, организационно консултиране, гр. Пловдив
26. Албена Костадинова – фондация «Инди Рома-97», гр. Куклен, област Пловдив
27. Росица Костова – фондация «Инди Рома -97», гр. Куклен, област Пловдив
28. Анна Бечева – Български браншови съюз на трикотажната промишленост, гр. София
29. Злателина Енева – синдикат «Образование», КТ «Подкрепа», София
30. Светлин Ганков – учител и консултант, организационно консултиране, гр. София